

KATALUNIAKO PROZESUTIK IKASTEN EUSKAL HERRIAN ZER?

CUP, Gure Esku Dago, Sortu eta Zergatik ez? antolakundeetako ordezkari banarekin mahai inguru egin zuten Gipuzkoako Zubietan irailaren 23an. Iraultza Txikien Akanpadako solasaldietako bat zen. Helburua, bikoitza. Kataluniako prozesu independentistatik euskal herrigintzarako irakaspenera ateratzea, bata; Euskal Herrirako estrategia independentista eraginkor baterako gakoez eztabaidatzea, bestea. Tarteka bat egin bazuten ere, toki oso ezberdinetik egin zuen hitz bakoitzak.

Z. Oleaga

Hitza hartzen lehendabizikoa Iñigo Robredo Korta izan zen, Kataluniako CUP alderdiko nazio-idazkaritzako kidea. Prozesu independentistak eman dituenak eta eman ditzakeenak aletzea zegoen hari. Erreferendumaren eta independentzia adierazpenaren inguruko gertaera historikoek jarraikortasunik izan ez bazuten ere, ondorioak atzerainak direla adierazi zuen. Horiek zehaztasunez identifikatzeko goiz dela esan zuen ordea: "Ikusteke dago erai-ki genuen egia berri horren, subjektibitate berri horren esanahi politikoa. Venezuelen bederatzi urte joan ziren *Caracazo* deituriko protesta herritarren eta Chavezen botere hartzearen artean. Zenbat denbora beharko dugu guk Errepublikara eraikitzeko? Ez dugu jakiterik".

ARGAZKIA: JAVI JULIO

Irakaspenera positiboak eta negatiboak zerrendatu zituen CUPeko kideak. Lehendabizikoen artean, herritarren mobilizatzeko eta erantzuteko gaitasuna eta sindikalgitza "borrokalariaren" jarrera. Gabezi eta akatsetan gehiago luzatu zen. "Erabakiguneen bertikalatasuna eta opakutasuna", erabakiak bulegoetan koiatzea. Espainiako Erreintutik inposatutako hauteskundeak

onartzeak, legalitate arrotza onartzea ekarri zuelako, haustura prozesuari amaiera emanez. Izan ere, hausturaren ulerkera okerra eta onberegia nagusitu zen bere ustez: "Ez dezagun sinetsi *legetik legera* dioen *mantra*". Erakundeek beldurra diote desobeditzeari, haien barne logikaren ondorioz. Kaleak izan behar du "instituzioa gainezkatu eta desobeditzera behartzen duena".

Mobilizazio ziklo bat amaituta, in-
dar metaketa fase berri batean ikusten
du Katalunia CUPEk. Galderak eta ziur-
gabetasunak asko dira, horregatik za-
baldu dute hausnarketa prozesua. Ez-
tabaida potoloenetako bat boterearen
ingurukoa da. “Mugak, azpiegiturak,
kapitala. Nola lortu hiru horien kontrol
herrikoia?”. Bien bitartean, esparruz es-
parruko burujabetza prozesuetan ari

dira pisua jartzen. “Etokizunaz hitz egin
nahi badugu, burujabetzei heldu behar
diegu. Jendeari hitz egiten badiozu Erre-
publikak duen balio praktikoaz, bizi-bal-
dintzak aldatzeaz, entzun egingo zaitu”.
Faktura elektrikoak edo saltoki handie-
tako jaki pozoituak aipatu zituen, bes-
teren artean. “Independentzia ez dugu
ulertzen bandera aldaketa bezala, para-
digma eta bitzta aldaketa gisa baizik”.

Zer ikasgai atera dugu Euskal Herrian?

Euskal Herriko eragileen txanda. Eus-
kal herrigintzarako zer irakasgai ate-
ra ditzakegu Kataluniatik? Kataluniatik
harago, gaur eta hemen, zer? Bi galdera
horiei erantzun behar izan zieten Sortu-
ko Pello Otxandiano Kanpok, Gure Esku
Dagoko (GED) Unai Lizasok eta Donos-
tiako Antigua auzoko Zergatik ez? eki-
meneko Unai Apaolazak.

Apaolaza hasi zen, “konstatazio eder” batekin: hamar urteren bueltan, independentismoa hirukoiztu egin da Katalunian. Ikasgaiak nabarmendu zituen eta bilakaera hori azaltzen duten zergatiakin lotu zituen. “Erritmoa eta agenda jendarte antolatua esku daudenean, prozesua azkar eta norabide onean doa. Balantzak alderdien aldera egiten duenean, prozesua geldotu eta agendan galerak egon daitezke. Biak behar dira, elkar eragiten, kontua da nork eramaten duen agintea”. Urriaren 1a konfrontazioaren indarraren erakusgarria da bere hitzetan. “Konfrontazio maila altuek independentismoa handitzen dute, toki eta modu egokian sortzen badira”. Azken ikasgai bat ere azpimarratu zuen Apaolazak: indarrak alderdien arteko hitzarmen baten bila baina, jendartearen aktibitate eta erradikalizatzean jarri izana. Nabardura eman lezakeen arren, estrategiak finkatzean alde “itzela” ezartzen duela adierazi zuen.

“Zooma zabaldu behar dugu”, hasi zen Otxandiano prozesua mundu mailako eta Europako testuinguruan

kokatuz. Kapitalismoaren krisi sistemikoaren eta “fase basatiaren” garai hauetan, European bi erreakzio ari dira gertatzen. Faxismotik hurbil edo faxismoan bertan kokatu daitekeen “eskuin xenofobo populista” eta “kutsu progresistako erreakzio populista”. Azken horretan kokatzen ditu prozesu herritar asko: M15-a zein Eskozia, Irlanda, Katalunia edota Euskal Herriko prozesu subiranistak. Bere ustez denek dute funtsean aldarrikapen bera oinarri: “Burujabetzaren berreskurapena”. Estatutik gabeko nazioetan, erreakzio horrek estatu baten aldarrikapenaren forma hartzen du Otxandianoaren hitzetan.

Mobilizazioa sistema politiko-instituzionalaren erabilerarekin konbinatzen dute. “Hori da, adibidez, Kataluniaren ikasgaietako bat. Bi espazio horien arteko etengabeko dialektika, kontraesankorra, batzuetan elikatzailea bestetan geldialdira daramana”. Geldialdi egoean leudeke orain Katalunian Sortuko kidearen ustez.

Baina prozesu herritarrek ez dira fase bakarrekoak, Otxandianoaren esane-

tan. Katalunian, fase autodeterminista urriaren 1eko mugarrin amaitu zen. Geroztik, “Errepublikaren ezarpenaren fasean” daude. “Inork ez daki zer gertatuko den, baina aurreikus daiteke fase luzea izango dela”.

Gure Esku Dago mugimenduko Lizasok euren hausnarketa propioak baina, Kataluniako eragileek helarazi dizkietanak partekatu nahi izan zituen. “Bi akats nagusi aipatu zituzten: bata, ez zirela ausartuko sinestea; bestea, European esperantza izatea.

Dauden tokira ailegatu izana azaltzeko, hiru krisi aipatu zizkieten Katalunian. “Krisi ekonomikoa, M15-a adierazle nagusi izan zuena. Krisi politikoa, instituzioekiko eta klase politikoarekiko haserre eta atxikimendu ezarekin. Eta lurraldetasun krisia, 78ko Erregimena auzitan jartzen duena”. Herri mugimenduek horietan guztietan izandako eragin handia azpimarratu zuen Lizasok, baita garatutako moduak ere. “Jakín izan dute borroka oso erradikalak eramaten formak oso ondo zainduz. Erakargarriak, irribarrea, errespetua. Jendea hurbiltzeko bidea ere badira”.

Sortuko Pello Otxandiano mikrofonoa eskuetan.

Euskal Herrian zer?

Pello Otxandiano baikorra da. “Mobilizazio ziklo historiko honekin lotzen den pulsio sozial oso potentea dagoela iruditzen zaigu”. Horren adibide, hiru mugimendu nabarmendu zituen: pensionistena, feminista eta Altsasukoen ingurukoa. Horiei eta beste askori burujabetzarekin lotura zuzena ikusten die. “Erronka da nola eraman hori guztia burujabetza proposamen konkretu batera. Independentismoak zer proposamen taktiko-estrategiko jarriko duen mahai gainean, pulsio sozial hori artikulatzeko gai izango dena”.

Espainiako Erreinuaren dimentsio anitzeko krisiaren testuinguruan kokatzen zuen erronka Otxandianok, eta krisi ekonomiko berri bat heltzear. “Estatu honi ezingo zaio etsi”. Inboluzio demokratikoa eta polarizazioa aurreikusituen, tartean Euskal Herriaren aurkako jarrerak. Independentismoaren erronka da une horri aurre egiteko moduan egotea: “Haustura uneek horretarako prest egotea eskatzen dute.”

GED ez da eragile independentista, eta horrek bere arrazoibideetan isla duela ohartarazi zuen Unai Lizasok. “Hiru oinarriekin jaio ginen: herri bat gara, erabakitzeko eskubidea dugu eta herritarron garaia da”. Azken baieztapena da gakoa bere ustez. Herrigintza, alderdiak, instituzioak. Hiru eremu horien arteko “sinkronia eta elkarlana garrantzitsuak dira”. Izango dira tentsioak eta tirabirak

beren ustez, eta beraz, “herritarrok eta herri mugimenduok hartu behar dugu nolabaiteko lidergoa, bidea zein den erakutsiz”.

Printzipio horiek GEDen praktika politikoan lurreratuz, herri-galdeketa eta urte honetako giza-katea ekarri zituen hizpidera Lizasok. Galdeketen bitartez, erabakitze eskubidea aldarrikatzen praktikatzera egiten da jauzi, “mentalitatean aldaketa dakar”. Kateak bi helburu nagusi zituen, herritarrak aktibatzea eta EAEko autogobernu ponentziari bultzada ematea. “Helburuak sobera gainditu genituen”. Aurrera begira, *Herri Ituna* gorpuztu nahian dabilta, erabakitzeko eskubidea edukiz bete nahian. “Oso lotuta dago diskurtso subiranistarekin”. Otsailerako ekimen handia ari dira prestatzen esango duena *gu erabakitzea goaz, baimenik eskatu gabe*. “Fase politiko berri baten hasiera”.

Estrategia berriak garatu nahian, baina hankak eskema zaharretan preso. Horrela irudikatu zuen Apaolazak euskal independentismoa. “Hor izugarriko kontraesanak eta frustrazioak sortzen zaizkigu”. Independentismoaren markoa, “naturalizat hartzen duguna” eraldatzeko beharra argi du. “EAJ gerturatzeko edo zatitzea helburu duten estrategiak alboratu eta %80ko independentismo baten bila jo behar dugu. Kataluniak erakusten du posible dela”.

Gako egokiekin asmatzea da kontua, Apaolazaren ustez. “Hasteko, indepen-

dentzia abertzaleen kontua dela dioen leloarekin apurtu behar dugu, estatu propio bat guztion onurarako litzatekeela argudiatuz. Alderdien papera birplanteatu beharra legoke, aldi berean. Artikulaziorako akuilu ezinbesteko bai, baina ez dutelako erreminta nagusi bezala balio”. Gehiengoak sortu eta gorpuzteko, hitzarmenez gain, toki eta modu egokian planteatutako konfrontazioa garatzea defendatu zuen. Aurreko guztia bultzatzeko, “prozesu independentistan agenda eta konfrontazioa” markatzeko gai izango litzatekeen eragile baten beharra genuke.

Epe laburrean, udaletxeak proposatu zituen borroka zelai bezala. Udaletan ezker independentistak duen indarra jendartearenarekin batuz, “herriarekiko obediencia edo autodeterminazio ekin-tza potenteak” garatzeko baldintzak ikusten ditu. Eta, uneoro, pedagogia independentista. “Egunerokoan eragiten diguten gauzak hartuz, Errepublikaren beharra argudiatu dezagun”.

Ezberdintasunak eta puntu komunak jarri zituzten hizlariak mahai gainean. Etorkizunari begira Katalunia zein Euskal Herrirako hainbat gakotan egin zuten bat, nor bere begiradatik. Etorriko dena idatzi gabe dago, aurreikusten zaila, garai erabakigarriak... Hizlariak entzunda, argi geratu zen emaitza erabakiek eta praktikek baldintzatuko dutela, eztabaidak irekia jarraitzen duela eta premiazkoa dela. ■